

Sabato

—

Be en chik ne ng'ato ka ng'ato?

Kinde duto, ka Nyasaye ne tiyo e yo makende e piny kokalo kuom Roho mare, gombo ne obiro e chuny nyithinde mondo odag kaluwore gi Wach Nyasaye kendo mondo otim gik moko duto mane ochiko. Roho mar Nyasaye chiero gombo ma kamano e i ji kokalo kuom yalo Wach Nyasaye mar adier. Kinde ka kinde penjo ma chal gi mago mag Muma ne ja biro, to paro ma ne ji nigo kuomgi ne opogore ahinya.

E nonro maeni, wabiro nyiso chung` mar *muma* kaluwore gi sabato to ok e paro kata e puonj mar din moro a mora. Ema omiyo, waluwo mana gik ma ondiki kanyakla mar neno mar Muma. Mokuwongo, nyaka wapar ni en, karan'go, ni jomage, kendo gimomiyo Nyasaye nochiwo puonj kata chik. To chutho en gima longo ahinya kanyalore to andike duto te maluwore gi puonjni ket e paro.

Bang' tieko tich mar chuech, Nyasaye noyueyo odiechieng' mar abiriyo. ***“Kendo Nyasaye nogwedho ndalo mar abiriyo ma no wale maler, nikech nodiro e ndalono e tichne duto ma Nyasaye nosechweyo kendo manotimo.”*** (Chakruok 2:3)

Kata obedo ni pek maduong` ne oket e odiechieng' mar abiriyo, kinde madirom gana ariyo kod piero apar abich nokalo kochakore Adam(kidhi Enoka, Noa, Abraham) nyaka e ndalo mane ochiw, chik kata ndalo mag sabato ne okolosie kata matin.

Mana e chik ema RUOTH Nyasaye noketo sabato kaka chik: *“Hing chieng sabato mondo obedni maler: ti tich ndalo auchiel, tim tichni duto: **To ndalo mar abiriyo en Sabato mar Ruoth Nyasachi e** ndalono kik I ti tich, kata in, kata wuodi, kata nyari, kata ja tichni mawuoyi kata ja tichni manyako kata dhogi kata jamwa mani e dalani, to endalo auchiel jehova nochweyo polo gi piny, gi nam, gi gik moko duto manitie, kendo*

nodiro ndalo mar abiriyo: e ma nomiyo Jehova ogwedho ndalo mar Sabato, kendo owale maler”. (Wuok 20:8-11)

E Wuok 31:12-17, Kanisa mar Israel inyiso nyadidek kuom ting’ mare ne Sabato. **“Jehova nowuoyo gi Musa, ko wacho, wuo gi nyithi Israel bende kiwachonigi, adier unurit sabato maga: nikech en ranyisi e kinda kodu kuom tiengeu duto; mondo u nge ka an Jehova mapuodhou... Ema omiyo nyithind Israel unurit Sabato; nikech en oler kuomu; ngato ka ngato mano tim gima ochido nonege; nikech ngato kangato mano ti tich chiengno, ngatno nogolo oko mopoge gi joge. Noti tich ndalo auchiel; to ndalo mar abiriyo en sabato mar yueyo mowinjore ahinya, maler ni jehova; ngat mano ti tich moro e chieng sabato, nek to nonege. Ema omiyo nyidhind Israel norit Sabato, ka girito sabato nyaka tienge gi duto, ka en muma ma nyaka chieng. En ranyis e kinda kod nyithind Israel nyaka chieng...”** Kaka wanyalo neno, ni Ruoth Nyasaye osehiko joge mag singruok ma jo Israel e yo makende e wach sabato ni.

Omiyo, ne Jo-Israel, RUOTH Nyasaye nochiko **odechieng mar abiriyo** mar juma kaka odiechieng yueyo, ma onego owale maler. Kendo bende, ne oketo higa mar abiriyo kaka. “Higa mar Sabato” – higa mar yweyo ne Israel: **“Kuum higni auchiel nipidh kodhi e lopi, kendo kayo nyakne: Bo e higa mar abiriyo iniweye mondo oyuwe obed mbora mondo jo chan man kuom jogi ocham...”** (Wuok 23:10-11). Kamano bende, Nyasaye nochiko higa mar piero abich kaka higa mar gonyo gi bedo thuolo kuom joge mag singruok jo Israel. **Higni abiriyo nyadi biriyo** nokal to higa maluwe en higa mar gonyo gi bedo thuolo. Chieng winjruok nogo tung maduong milandego. **“Kendo in ikwan kuomi iwuon sabato abiriyo mag higni, higni abiriyo nyadi biriyo; kendo nobedi kuomi ndalo mag sabato abiriyo mag higni kata higni piero angwen go chiko. Eka inigo tung maduong kuonde duto endalo apar mar dwe mar abiriyo: e ndalo mar winjruok inigo tung e pinyu duto. Kendo unuwal higa mar piero abich kendo**

land thuolo e piny duto ni jomo dakie duto: nobed sap higni piero abich kuomu; *kendo unudogi ngato gi ngato e gwenge, kendo unudogi ngato ka ngato ir joodgi.*” (Tim Jolawi. 25:8-11) Odiechieng’ mar abiriyo, higa mar abiriyo, kae to higa mar gonyo ji thuolo gin gi tudruok makende ni jo Israel.

Kaka waseneno, Ruoth Nyasaye osehiko joge mag singruok mag muma machon nirito sabato e yo makende. Ruoth Yesu notiyo gi thuolo mondo owuo gi jogo manechokore mondo olem chieng sabato. En owuon norito sabato kendo nowale, kata obedo ni ne oreso kendo ochango chieng sabato, nikech “... *Wuod dhano en RUOTH Sabato.*” (Luka 6:5) ... Eka nokonigi ni ya, “*sabato obedo ni kech dhano, ok dhano obedo nikech sabato...*” (Mariko 2:27-28) Ema omiyo, ne oyie ni ngato nyalo golo ruadhe kata rombo molwar e bugo (Luka 14:5) kata mana, joote notiyo gi thuolo moro amora mar lando Wach maber chieng Sabato (Tich joote 17:2; 18:4).

Sabato tiende en “yueyo,” mana kaka shalom nyiso “kue.” Nyasaye noyueyo bang’ tieko tich mar chuech; gi bang’ tieko tich mar resruok, Otayo joge wuon e yueyo mare Kata mana nyaka e kue kod Nyasaye kokalo kuom Yesu Kristo MARUODHWA.

En gimalit ni jo Israel ma en joma no mi chike kod Singruoge (Jo Rumi 9:4) ne ok oyango ngero mar chuny mane odiechieng mar abiriyo ne iporogo. RUOTH owacho: “*Minawach*o ni ya gin ji mabayo e chunyi kendo ok gingeyo yorena emomiyo nakuongora gi mirimba ni kik gidonji ***kar yweyona.***” (Zaburi 95:10-11)

Omiyo ma e bura manochiwo ne jo Israel duto manorito sabato adimba: “*To ne gidagi lochne ne gichando roho maler ema omiyo nolokore nodoko wasikgi, kendo en owuon nokedo kodgi.*” (Isaya 63:10) Kuom joma nok, Kata kamano, ma ne ok osiko e tamruok yie kod ng’ anjo, andikeni lose kama. “*Kaka*

jamni madhi mualo e hoho, roho mar jehova nomiyogi yueyo..." (Isaya 63:14)

E barupe ma ne okow ne Jo-Hibrania, ne oket paro maduong e puonj mar sabato mar adier ma en yueyo nolosie madongo 3 kod 4, ne gitudo puojni kod zaburi 95 kendo ipime gi oganda mag singruok mag muma machon. Ka waloso e wachni e muma manyien: omiyo, kaka roho maler owacho niya, *"ti nende ka uwinjo duonde, kik chunyu dok matek ... ndalo duto chunysi obayo yo..."* (Jo-Hibrania 3:7+10). Nikech kuom tamruok yie kod ng`anjo, ok ne gi nyal donjo e yueyo mar Nyasaye, kata obedo ni ne girito sabato. Ema omiyo, ondiki e madongo 4: *"Ema omiyo ka pod **wan gi singruogni ma wanyalo donjogo e yueyo** mar Nyasaye wabeduru maluor di poka ngato moro ok odonjo, ... to wan mwaseyie wadonjo e **yueyo no** mana kaka nowacho ... koro waneno ni thuolo **pod nitie ma jomoko nyaka donj** e yueyo ni, ... kendo owuoyo kuom **odiechieng machielo**"*—*"ma en odiechieng waruok"* (Isaya 49:8; 2 Jokorintho 6:2), kaka Daudi nowacho ni **Tinende**, bang ndalo mangeny, kaka owachi, **tinende ka uwinjo duonde**, kik chunyu dok matek. Nikech ka Joshua **di ne migi yueyono**, nyasaye ok dowuoyo achien chieng machielo. **Omiyo yueyo mar sabato mar pod odong ni oganda Nyasaye**" (Jo Hibrania 4:1-10) kae okowuo kuom "yueyo mar odiechieng sabato" to oloso kuom "sabato ma en yueyo". To Mano e yueyo man e I Nyasaye. Mana kaka Nyasaye noyueyo Kuom tichne mar chuech, kamano bende, nyithind nyasaye duto yueyo kuome bang tieko tij resruok.

To e Jo-Hibrania 8:7 wasomo: *"Ka di ne muma mokuongono bed maonge wach moro moremye, Nyasaye ok do dwaro muma moro mar ariyo."* Mana kaka ondiki: *"To chik en mana tipo mar gik mabeyo mabiyo, to ok gigogo wuon, (chik) ok nyal ... miyo ... makare,"* (Jo-Hibrania 10:1). Yesu, jareswa, ne en duoko; mana kokalo Kuome Kende ema wanyalo chope dwarowa.

Oluongo ngato ka ngato: “*Bi uru ira, un duto mujony kendo mugangoru mapek, **to an amiu yueyo.** Ruakuru lota kuomu, kendo puonjreuru kuoma, nikech amuol, kendo adembora e chuny: to **un ubed gi kue e chunyu.***” (Mathayo 11:28-29)

Kar chakruok mar kanisa mar singruok manyien, owete mane biro e yie pod ne dwa dak kaluwore kod buche kod chike, kata mana e kinde mag nguono. Penjo ne owuok kuom weche mane onego ketni joma oyie ma ok ogendni mamoko maluore gi rito chike. Kaluwore kod wachni, wasomo Tich joote 15:19-20: “... *kik wachand joma ok jo yahudi, malokore ni Nyasaye: to wandiknigi ni mondo gi ritre ni gik ma ok ler ma ochiw ni **nyiseche manono**, kik gi **terre**, kik gicham **gik ma ode**, kata **remo.***” Ka wasomo matindo 28 nenore ayanga ni wachni ok ne en paro mar joote kata jodongo, to ne en, mana kaka ondiki, “... ***nikech ne ber ni roho maler kod wan, ni kik waketnu ting mapek mak mana magi mowinjore...***”

Paulo nondiko ma e Jorumi 14:5: “*Ngato achiel neno ni chieng achiel hingo machielo gi duong, to ngat machielo neno ni ndalo duto romore. Ngato ka ngato kik riw gi kiawa ngang kuom gima oneno owuon.*” Ka di ne bed ni en gima ochuno mad-uarore ni joma oyie mawuok e ogendni, joote dine omiyogi odiechieng moro. Kata kamano, Paulo noweyo ni ngato ka ngato mondo otim yiero ne owuon kendo odhi nyime ka owa-cho ni: “*Ngatno maparo ahinya kuom chieng achiel, oparo ka-mano komiyogo RUOTH...*” (Jorumi 14:6). To ngato angata matime ni RUOTH weyo ji duto e kue!

Nenore ayanga ni e puonj mar joote (Tich joote 2:42) onge wach moro amora mane oket e tim kuom rito odiechieng. Kata obedo ni Joyahudi kod jo ogedni ma oyie ne somo barupe mag Paulo e kindeno, Paulo okne ochunogi ni nyaka girit sabato. Kata obedo ni kuom jo Yahudi ne en gima ochuno. Kata mana e sewni mag gi ne girito gi arita, e kinde mag singruok manyien. Kata kamano, Paulo noreto mondo chieng pentekost oyude Jerusalem (Tich joote 20:16).

Koro, e muma manyien ok wuo e odiechieng moro mar juma, to iwuoyo mana kuom kue mosiko gi nyasaye kod yueyo manyaka chieng e I Nyasaye. Ok wachiegni mana gi Nyasaye kendo wabedo mana maler kuome e odiechieng achiel, to nyaka chieng. Odak e iwa kendo nosetieko Tije mar nguono e iwa. Kuom mano, wasedonjo e yueyo ka waweyo tije wa wawegi to wasiko ka wayueyo e I Nyasaye mangima. Kuom mano, “en sabato ma en yueyo” to ok en “yueyo mitimo chieng sabato”. E singruok mokuongo, ngato ne dwaro yueyo e ringruok odiechieng achiel; to e singruok mar ariyo, ne oyudo yueyo mar chuny ma pile ka pile. Chakre ne ket sabato, ngata ngata ne nyalo donjo e yueyo e odiechieng sabato. En, kata kamano, yueyo madiera kod kue e I Nyasaye kokalo kuom Yesu Kristo, ma RUODHWA.

Bang chako kanisa mar singruok manyien, onge ranyisi kata achiel ni joote nochiko rito sabato e yo machon. Kogwenyore: kitaye gi roho, Paulo nondiko wechegi mag jip: “*Ema omiyo, kik ngato ongadnu bura kuom gik ma ichamo kata gik ma imadho, kata kuom wach sawo moro, kata rito ndalo mag dwe mapor, kata **sabato**...*” (Jo kolosai 2:16-18). Mowacho ni puonjni ni gi ler mathoth, ahinya to “wach keto bura”. Donge nenre ka jogo matemo timo warruok kod weche mamoko kaka rito sabato ngadoga bura? Gitamo jomoko yudo warruok moromo chuth e kristo kendo ketogi kaka jasik kristo. Kata kamano, kaluwore gi ndiko, tero nyange (Jo Galatia 6:15-16; a o.) kata rito sabato okonego chun go jogo moyie mawuok e ogendni.

To ongere maler ni RUOTH Yesu Kristo nepuonjo kendo yalo piny ruoth Nyasaye e I sinagoke kod e I ekalu chieng sabato. Joote bende, ahinya ahinya Paulo, netiyo kod thuolo moro amora koyalo wach nyasaye ni ji e odiechieng romo. E I Efeso, Paulo noyalo kuom higni ariyo, mokuongo e I sinagogi, to nyaka e od somo (Tich joote 19:8-9). Wach maber inyalo yal chieng sabato kata chieng mokuongo bang sabato kata mana e odiechieng moro amora mar juma.

Ka kinde mar nguono mar kanisa mar singruok dhi ka rumo, chenro manyien dhi chakre ka itudo kod Israel, chal ma nyasaye ochiwo e tudruok gi locho gi kristo ma RUOTH e piny. E Isaya 66:23 wacho kama: *“Kendo wachni notimre, dwe ka dwe kopor, kendo sabato ka sabato pile, ji duto nobi e nyima, mondo gi lama, Jehova owacho.”* Kamano bende: *“Kendo nobedi, ni ngato kangato modong kuom ogendnigo mano monjo Jerusalem no idhie higa ka higa mar lamo RUOTH, Jehova mar ogendni, marito sap kiche.”* (Zekaria 14:16)

Ni gigo duto te ma RUOTH Nyasaye osechano e chenro mar locho kod Kristo nyaka chop kare, nikech nondiki: *“Adier awachunu niya, nyaka polo gi piny norum, nukta achiel kata dire matin achiel ok nolal kuom chik, nyaka duto nochopi.”* (Mathayo 5:18).

Odiechieng mokuongo mar juma (Jumapil)

E singruok manyien, onge chik maler mar timo nyasi chieng’ odiechieng mokuongo mar juma (jumapil) kata kete kar Sabato. Bende, e Muma wayudo mana nying’ mar odiechieng’ mar abiriyo e juma, ma en odiechieng’ Sabato. Onge odiechieng’ machielo ma owuoyie gi nying. Owacho mana ni: *“Odiechieng’ mokuongo mar juma...”* (Johana 20:1) Nying’ ma imiyo odiechieng’ mag juma gi nyinge mopogore opogore en ma owuok kuom joma kia Nyasaye (jokafiri), bende *“odiechieng’ mar chieng’”* – odiechieng’ mokuongo mar juma (Jumapil). Kata kamano, kae, wadwaro mana ng’eyo tiend wach mar Nyasaye e *“chieng’ mogik”* kod *“chieng’ mokuongo”* mar juma kaluwore gi Ndiko Maler; gik moko duto mamoko waweyo ne Ng’at ma biro ng’ado bura makare.

Wach maber chiwo neno mowinjore kuom chier mar RUOTH Yesu e odiechieng’ mokuongo mar juma, ma en odiechieng’ bang’ Sabato: *“To ka Yesu nochier e **odiechieng’ mokuongo***

mar juma...” (Mariko 16:9). Kokalo kuom chier mar RUOTH, odiechieng’ “mokwongo” mar juma noyudo berne, ma ne os-ebedo ka oketne e Singruok Machon. E odiechieng’no bende, Jal mane ochier nofwenyore ne Joge owuon: **“Kendo chien-gono** *ji ariyo kuomgi nonwango dhiyo kadala moro miluongo ni Emmau, nobor gi Jerusalem wuoth mar seche ariyo.*” (Luka 24:13)

Ka gin kodgi Ne en gi puonj mar Muma ma ne oriwo Singruok Machon duto – chik mar Musa, Zaburi kod Jonabi – kendo ne omiyogi ng’eyo mar Ndiko. E odiechieng’ mokwongo mar juma, ne otimore: chier; wuotho gi jopuonjre ariyogo nyaka Emmau; donjo e ot; ngi’ngo makati ma ne omiyo giyange (Luka 24:13-35); kendo e odhiambo Jal mochier nodhi limo jopuonjre mage: “*kanochopo odhiambo **chieng’no**, ma en **chieng mokuongo bang sabato**, dho udi ne ochiegi kama jopuonjre ne nitie, nikech ne giluoro Jo-yahudi, Yesu nobiro nochung e diergi, ma owachonigi ni ya, »okuwe uru«.*” (Johana 20:19)

Ne ondiki kendo kama: “*Bang’ ndalo aboro, jopuonjrene ne ni e ot kendo, Thoma ne ni kodgi...*” (Johana 20:26) Ang’o momiyo adier bang’ juma achiel? Ang’o momiyo ok otim bang’ ndalo adek kata abich? En thuolo maduong’ ahinya ni ok puonjwa gi dhano, to gi Wach Nyasaye! Ok mana jopuonjre kende ema ne Nyasaye telonigi e yo ma kamano mondo gi-chokore e odiechieng’ mokwongo mar juma, to bende Paulo, nikech ondik ni: **“To e odiechieng’ mokwongo mar juma, ka jopuonjre ne ochokore kanyachiel mondo ong’ing makati...”** (Tich Joote 20:7) En gima ber ahinya neno Ndiko ka Roho Maler tayowa! Paulo ne ngi’ngo makati gi jomaler e odiechieng’ bang’ Sabato; kuom mano ne oluwo ranyisi mar RUOTH, Mane ong’ingo makati bang’ chier e Emmau e okang’ mokwongo e odiechieng’ mokwongo mar juma. Kendo watimo nyasino e kinde lamo, bed ni en odiechieng’ mar sabato kata odiechieng’ mokuongo mar juma, nyaka Obi (1. Korintho. 11:26).

Kaka Paulo ne itelone gi Roho Maler mondo oket ler ni onego gichokore e odiechieng' mokwongo bang' Sabato, to mano nigi berne makende. Ne onyalo mana ndiko e yo machuok ni: "Ne wachokore e ngi'ngo makati," ma ok owuoyo kuom odiechieng' mokwongo mar juma. Ka bende riekio Nyasaye keto nyithinde kare. Ka sani wachokore e odiechieng' mokwongo bang' Sabato mar rito Wach, mar lalruok, mar lamo, kendo mar ngi'ngo makati, to mano en gima luwore ahinya gi tim mar RUOTH kod joote kendo kamano e Dwaro mar Nyasaye. E yo machielo, mach mar Roho ne liel matek ahinya e i Jokristo mokwongo kendo Roho ne miyogi ngima kendo ne gitimo odiechieng' ka odiechieng' kaka odiechieng' mar chokruok: "*Kendo **pile** e hekalu, kendo e dala, ne ok giweyo puonjo kendo yalo Yesu Kristo.*" (Tich Joote 5:42)

Bende wanyalo neno ni Paulo noketo ler ahinya e odiechieng' mokwongo mar jumano kuom puonj mare ni choko ma ne ochoki ne jomaler ne onego okaw e odiechieng'no: "**Chieng mokwongo bang sabato**, juma ka juma, ng'ato ka ng'ato kuomu opog dir gima Nyasaye okonyego okane..." (1. Korintho 16:2) Ok wanyal konyo to wayie mana kaka Ndiko wacho, ni wach ka wach iyudo e dho joneno ariyo kata adek. RUOTH ma ja adier osechiwo gik ma dwarore ne ogandane e wachni bende. Ne omiyogi yore mag odiechieng'no ma ne osebetie e Singruok Machon. E Tim Jolawi. 23:7 ondik ni: "**E ndalo mokwongo** unubed gi chokruok maler kik utie tich moro." E ndiko mar 10 owacho ni: "... kendo ukayo keyo, mare eka unukelni jadolo **cham motuwe mar gik mukayo mokwongo ... kinyne bang sabato** jadolo nokwadhe." (matindo 10-11). Jadolo ne loso cham motuwe mar nyak mokwongo e odiechieng' ma ne luwo Sabato. Mano en ranyisi maduong' ahinya mar keyo mar chunje mag rombe makayo mar Singruok Manyien!

Jadolo ne nyaka los cham e nyim RUOTH Nyasaye e odiechieng' mokwongo mar juma. En gima yot winjo tiend wach mar "losa": Gik moko ka ng'ato ne oriwre e kindgi kendo

e yo ma kamano ne giloso gimoro ma opong' – cham (Zaburi 126:5-6). Yesu Kristo e “kayo,” kendo Kanisa mar Singruok Manyien bende en “kayo,” ma en ringre. Jokanyo duto oriwre kanyachiel gi wich kendo gi ng'ato ka ng'ato. Ne en koth ngano (Johana 12:24) ma ne olwar e piny e lowo, kendo joge owuon gin ngano ma ochiek ma ikayo kendo ichoko e dero keno mar polo (Mathayo 3:12).

E singruok machon, ne en jadolo ema ne loso cham ma ne ni e piny. E singruok manyien en Yesu Kristo, Jadolo Maduong' mar yie wa mawahulo, ma loso kayo kaka cham mar keyo mar nyak mokwongo ma ne onyiewo kowuok e piny – e iye wangima kendo wan gi bedo marwa (Tich Joote 17:28).

Ber mar “odiechieng' mokwongo” rieny ne ji duto ma dwaro neno adiera. *“kendo unukwan kuomu nyaka a **kinyne bang sabato**, nyaka a ndalono kama ukelo cham motuwe mar misango mikwadho; sabato abiriyo **norum: kata nyaka a kinyne bang sabato mar abiriyo...**”* (Tim Jolawi. 23:15-16) E wechegi, kwan ma kare mar pong'o nyathi ma kayo gi Roho Maler oler. Odiechienge abiriyo nyadi abiriyo – ndalo piero ang'wen gi ochiko ne dhi kalo; odiechieng' maluwo en odiechieng' mar Pentekost, ma en odiechieng' mar piero abich. E odiechieng' mar piero abich bang' ka Kristo osechier kuom joma otho gi loch kaka olemo mokwongo, olo Roho Maler notimore. Ne otimore e odiechieng' ma ne luwo Sabato 7. Omiyo chier kod pong'o gi Roho Maler ne oket gi Nyasaye owuon chon e Singruok Machon mondo obed e odiechieng' mokwongo mar juma.

Ok mana chier kende, to bende yudo Roho Maler ne otimore kaluwore gi Ndiko e odiechieng' bang' Sabato. Ng'ano ma ne dhi kwedo weche maler kendo ma adier ma kamago mag Ndiko? Ng'at ma ok oyie gi Wach ka Wach kaka ondik kendo kar mano otemo timo weche mag Ndiko mondo odonjne gi paro mage owuon, pok owinjo dhok mar Nyasaye. Ng'at moro

amora ma dhi ataro gi neno mar Ndiko ok oyie gi gima Wach owacho, to oyie gi loko mare owuon.

Kido mar Ondiek

E dinde moko nitie puonj ma wacho ni jogo duto ma lemo odiechieng' mokuongo mar juma to ok e odiechieng' Sabato, kaka chik dwaro, gin joma nie bath chenro makwedo Kristo. Giwuoyo kuom Fweny 14:6-13 kendo gilando ni, "Ng'ato angata ma timo lamo e odiechieng mokwongo mar juma nigi kido mar ondiek kendo ibiro miye sand mochwere." Mae en puonj marach ahinya, loko ma ok owinjore, ok mana nikech en miriambo – nikech kuno ok owach gimoro kuom odiechieng mokwongo mar juma – to nikech ogolo paro kuom gima en adiera. Ka wach en wach maduong' ahinya mana kaka wach ma wuoyo kuom kido mar ondiek, ma en wach mar ranyisi ma achiel kachiel mar jasigu mar Kristo, to mano e gimomiyo onego watim nonro kuom Ndiko duto ma wuoyo kuom wachno kendo e yo ma kamano, gikelo ranyisi ma ng'ato nyalo ng'eyo chuth, ka luwore gi Muma. Loko ndiko moro amora mar ng'ato owuon en tich mar jasigu. Fwenyruok mar adiera mar tiend wach en gima dwarore; owuok mana kuom riwruok mar Ndiko duto ma wuoyo kuome.

Fweny. 13:11-18 chiwo weche ma nyiso gik ma biro timore e kinde mogik kendo bende ni kido mar ondiek en "kwan mar dhano," to ok kwan mar odiechieng'. kwan mar "dhano mani-gi teko moloyo" ne osemiwa kwanne: 666. Chakre kinde ma ne idwoke weche Nyasaye, osebedo ka ong'ere ni en VICAR-IUS FILII DEI kendo en gima loso achiel kachiel kuom loch mar papa.

Onge Ndiko moro amora ma wacho ni ng'ato ma yalo e odiechieng' mokwongo mar juma (jumapil) kata ngat matimo tich lemo (jumapil) nigi kido mar ondiek. Kendo onge kata sula moro amora ma nyiso e yo moro amora ni jogo duto ma rito Sabato nigi kido mar Nyasaye, kaka ji moko wacho. Magi

gin puonj mag dhano kendo, kuom adier, ok gin puonj mag Muma chuth. Kaluwore gi Ndiko, kido mar Nyasaye iketo kuom jomaoyie madier kokalo kuom Roho Maler (2. Korintho 1:21-22; Jo-Efeso 1:13; Jo-Efeso 4:30).

Thor wach ma ji mine Wach owuok e Daniel 7, matindo 25. Kata kamano, ogole oko mar puonj, nikech ochung' ne kinde giko ma ne oket chon ma oganda Israel ibiro ketogi e lwet jasigu mar Kristo kuom higni adek gi nus bang' ketho sin-gruok (Daniel. 9:27). *“Eka nowachi weche maricho ni ngama Malo chutho minosand joma ler mag ngama malo chutho kendo nopar **mondo olok tim piny kod chik** minochiwgi e lwete **nyaka higa gi higni gi nus higa.**”* Daniel ne ok oneno gima mulo Kanisa, to ne oneno gima ne dhi timore gi Israel (Daniel 10:14).

Ng'ato owinjore som puonj ka puonj mar Muma duto kendo oweye mana kare ma owinjorego. Kuom ranyisi, ka ng'ato somo Dan. 7:23-27, onyalo neno maler ni oloso kuom kinde mogik mar higni 3 1/2 mag sand maduong, bang' loch mar higni gana achiel gi Kristo chakre: *“To pinyruoth duong mar pinje Ruodhi mani e bwo polo duto, nochiwgi ni joma ler mag Ngama malo chutho...”* (Matindo 27) Kaluwore gi kinde ma ne omi Israel, e kinde ma bende owuoyo kuom kido mar ondiek, owacho ni: *“Kaeri ema idwaroe kinda mar joma ler momako chik Nyasaye gi yie mar Yesu to nawinjo dwol moa e polo ka wacho ni ya “ndik wehegi, ni, nyaka a kawuono, joma tho ka giyie kuom RUOTH gin joma ogwedhi adier, nikech ginyalo yueyo kagiweyo tichgi, ni mar timbegi luwo banggi.”* (Fweny 14:12-13).

Paro ma ji wacho ni odiechieng' mokwongo mar juma (jumapil) ne ochak gi Kanisa mar Katholik ok en adier. Odiechieng' mokwongo mar juma ne osebedo odiechieng' mar romo mar RUOTH marwa mosechier, joote, kod jomaoyie mag kanisa mokwongo. Keto odiechiengni “odiechieng' chieng'” Kata kamano, owuok kuom jomakia Nyasaye (jokafiri); kuom

mano, nying ma ne oyier ni odiechieng' mokwongo chutho ok en mar Muma, to ok odiechiengno hie. En adier ni sigu ma ne kanisa mar piny ma ne pod dongore ne nigo ne Jo-Yahudi e tieng` mar adek ne medo bedo matek ahinya ma bang'e ne gi kuong'ogi ni gin jogo ma ne onego Kristo kendo ne gidagigi kaachiel gi Sabato. E higa mar 321, kata kapok kanisa mar piny obedoe kaka riwruok, ruoth Constantino nogolo chik ma ne ogeng'o Jo-Yahudi mondo kik orit Sabato kendo noketo odiechieng' mokwongo mar juma kaka odiechieng' mar lamo ne gin bende. Kuom jodak duto ma ne ni e Pinyruodh Rumi, ne ochun gi gi jumapil ninyaka gilem chieng`no. Mano e kaka jo Nyasaye ma ne ni e Singruok Machon ne ogol Sabato margi, ma ne oyiernigi gi Nyasaye owuon, ma omiyo ne giweyogi gi pek mar tim makare kendo ne giketogi e bwo sand, darogi, kendo kata tho. Kata kamano, chikni wuok chien e ng'ado bura gi jodong' kanisa kendo en chik ma ng'ato onego kwed chuth. E yo machielo, onge ng'at ma nigi ratiro mar kelo chachni e yo moro amora ne Kanisa mawuok e ogendni nikech Sabato. Wan chik okotueyowa kuom Sabato kata odiechieng mokwongo mar juma (jumapil), to ne ongwonwa kendo wadak e thuolo kaka nyithind Nyasaye.

Chutho, ng'ato ang'ata ma lando ni odiechieng' mokuomgo mar juma (jumapil) ni en "odiechieng' mar RUOTH" en muofu e yor chuny. E singruok machon duto kod singruok manyien, "odiechieng' mar RUOTH" oler e yore mang'eny (Joel 2:31; Tich Joote 2:20; ao). Owacho ni chieng' biro lokore mudho kendo dwe biro lokore remo kapok "odiechieng' mar RUOTH" ochopo. "Odiechieng' mar RUOTH" biro biro kaka jakuo e otieno (1. Thesolonika. 5:1-3; ao). Fweny 1:10 bende wuoyo kuom wachno, to ok owuo kuom odiechieng' mokwongo mar juma(jumapil). E chula mar Patmo, Johana ne ok oneno gima ne dhi timore e odiechieng' mokwongo mar juma (jumapil), to ne oneno gima ne dhi timore e "odiechieng' mar RUOTH," kaka olere e sula maluwogi.

En gima ber ahinya ni Nyasaye ne ok dwar kelo Jo-Yahudi ma owir kowuok kuom ogendni, to nyithind Nyasaye ma Roho mar Nyasaye tayo. En adier ni onge ng'at ma onego otem mondo Jo-Yahudi bende obed Jokristo mag ogendni. Kuom adier, onge "Jo-Yahudi ma owir" kata "Jokristo ma ogendni" – nitie mana Jo-Yahudi kod Joogendni ma oyie Muma ma onyuol, nyuol manyien kendo ma osebedo nyithind Nyasaye. Gik moko duto nyaka wegi e chenro mar Nyasaye.

Kata obedo ni jogo ma timo nyasi mar Sabato kaka odiechieng' mar abiriyo ma Nyasaye oketo timo kamano gi chuny mong'ino kendo gi chuny mar adier, kuom mano gin mana gi andike mar chik, to ok gin gi fwenyruok kuom donjo e yweyo ma ne omi jo Nyasaye kuom ng'uono mare.

Onge gima odong' mak mana bedo gi geno ni ngato ka ngato owinj tiend gima ne onyis kae gi weche manok. Ok onego ji mang'eny obed jopuonj (Jakobo 3:1). Nyasaye owuon oseketo e Kanisa mare joote, jonabi, kod jopuonj (1. Korintho 12:28; Efeso 4:11) ma sani puonjo mana kaka ne ipuonjo e chakruok mar Jokristo. Puonj ka puonj ma ne ondiki e Muma ne ipuonjo e yor Ndiko. Paulo ne nyalo wacho kuome owuon ni ne okete kaka japuonj (1 Timotheo 2:7; 2 Timotheo 1:11). Kamano bende wang'eyo ni jotich duto mag Nyasaye ma adier ne yalo puonj mar joote kaluwore gi Ndiko, mana kaka ne oket ne Kanisa mar Singruok Manyien. Ng'ato ka ng'ato onego omak matek gima ne owenwa maler kendo ma adier e Ndiko kendo onego wiye owil gi loko moro amora. Ogwedh jayalo ma tiyo kod Wach mar adiera e yo makare kod ji duto ma oyie kod wachno!

Ne nitie kinde ma ne onge Sabato nyaka chop chik ne ochiw. Ne nitie kinde ma Israel ne nigi Sabato. Koro wan e kinde mar Kanisa; bang'e biro loch mar higni gana achiel kod RUOTH e higni gana achiel. RUOTH Nyasaye mondo omi ng'uono ni en kende e ma opuonjo ng'at ma ne opuonj gi Nyasaye kendo en kende e ma owuoyo gi ng'at ma Ruoth owuoyogo kokalo

kuom Wachne, ma kende ema chiwo ler. Omiyo ji duto owinj mana gima Roho mar Nyasaye wacho kokalo kuom Wach Nyasaye.

Ka Muma wuoyo maler kamano kuom puonj moro, kata kamano, andike kende ok oromo; gik moko duto kinde duto nyaka fweny gi Roho. Ok en gima winjore waketh sa e tuo mbaka kod mino wach. Ng'at ma ok oyie mondo opuonje gi Wach Nyasaye en ng'at ma ok nyal puonj. Wanyalo mana wacho niya: "Israel kaka oganda Nyasaye ma ne ni e Singruok Machon otim gima Nyasaye nowachonegi. Kendo mondo oganda Nyasaye ma ne ni e Singruok Manyien otim gima ne odong'nwa e Wach chakre ka ne ochako Kanisa mar Singruok Manyien." Ogwedh oganda Israel kendo ogwedh Kanisa mar Nyasaye ma wuok e pinje duto e nying Ruoth Yesu Kristo!

Wabed gi luor kuom chenro mar Nyasaye mar Kanisa mar Singruok Manyien e yie kod tim kaka oket gi Joote mag RUOTH. *"Jogi nosiko e puonj joote, kendo e lalruok kachiel, kendo e ngingo Makati, kendo e lemo."* (Tich Joote 2:42). Amin.

Homepage: <http://www.freie-volksmission.de>

Oboke mar mbui:

volksmission@gmx.de

kata

E.Frank@freie-volksmission.de

Namba sim: +49-2151/545151

Fax: +49-2151/951293

© Gi jandiko kendo jalony E. Frank

*